

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

BUGU
Journal of Language and Education

7/2, 147-172

TÜRKİYE

www.bugudergisi.com

E-ISSN: 2717-8137

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 28.04.2026

Makale Kabul Tarihi: 04.06.2026

Er Aydemir, N. ve Şentürk, S. E. (2026). Çoklu zekâ kuramı bağlamında 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan okuma metinlerine ait etkinliklerin incelenmesi. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 7(2), 147-172.
<http://dx.doi.org/10.46321/bugu.1229>

ÇOKLU ZEKÂ KURAMI BAĞLAMINDA 6. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDA YER ALAN OKUMA METİNLERİNE AİT ETKİNLİKLERİN İNCELENMESİ*

Dr. Öğr. Üyesi Nermin ER AYDEMİR

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi nermineraydemir@gmail.com ORCID

Yüksek Lisans Öğrencisi Sıla Ezgi ŞENTÜRK

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi silaezgisenturk@gmail.com ORCID

Öz

Çoklu Zekâ Kuramı, Howard Gardner tarafından ortaya konulan ve bireylerin farklı zekâ alanlarına sahip olduğunu ve eğitim sürecinin bu farklılıkları dikkate alacak biçimde düzenlenmesi gerektiğini savunan kuramdır. Bu çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2025 yılında yayınlanan Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 6. Sınıf Ders Kitabı (1 ve 2. Kitap)'nda yer alan okuma metinlerine yönelik etkinliklerin çoklu zekâ kuramı bağlamında incelenmesi amaçlanmaktadır. Ancak çalışmada serbest okuma metinleri ve dinleme/izleme metinleri çalışma kapsamına alınmamıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada elde edilen veriler betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre etkinliklerin büyük ölçüde sözel/dilsel zekâ alanında olduğu bu zekâ türünü sırasıyla mantıksal/matematiksel, görsel/uzamsal, sosyal/kişilerarası, müziksel/ritmik ve özedönük/bireysel/içsel zekâ alanlarının izlediği; en düşük düzeyde temsil edilen zekâ alanlarının ise bedensel/kinestetik/duyusal zekâ ve doğa zekâsı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe ders kitabı, çoklu zekâ kuramı, etkinlikler.

AN ANALYSIS OF ACTIVITIES RELATED TO READING TEXTS IN THE TURKISH 6TH GRADE TEXTBOOK WITHIN THE CONTEXT OF THE THEORY OF MULTIPLE INTELLIGENCES

Abstract

The theory of multiple intelligences, proposed by Howard Gardner, is a theory which argues that individuals possess different types of intelligence and that the educational process should be structured to take these differences into account. The aim of this study is to examine the activities related to the reading texts included in the Ministry of National

* Bu çalışma, 06-07 Nisan 2026 tarihlerinde düzenlenen Tokyo 11. International Innovative Studies & Contemporary Scientific Research Congress adlı programda sunulan sözlü bildirin gözden geçirilmiş ve genişletilmiş hâlidir.

Education's 2025 Turkish Language Textbook for Year 6 of Secondary Schools and Imam Hatip Secondary Schools (Volumes 1 and 2) within the framework of the theory of multiple intelligences. However, free reading texts and listening/viewing texts have not been included in the scope of this study. The data obtained from the study, which was conducted using the document analysis method, one of the qualitative research methods, were analysed using descriptive analysis techniques. According to the study's findings, the activities were largely centred on verbal/linguistic intelligence, followed in order by logical/mathematical, visual/spatial, social/interpersonal, musical/rhythmic and intrapersonal/individual/introspective intelligence; it was determined that the intelligence domains represented at the lowest level were bodily/kinesthetic/sensory intelligence and naturalist intelligence.

Keywords: Turkish textbook, theory of multiple intelligences, activities.

Ø. Giriş

Her birey, sahip olduğu özellikler bakımından birbirinden farklıdır. Bu farklılıklar çoğu zaman yalnızca fiziksel özellikler olarak düşünülse de bireyler zihinsel, psikolojik ve toplumsal açılardan da birbirlerinden ayrılmaktadır (Kuzgun ve Deryakulu, 2006). Bireysel farklılıklar, temel olarak genlerle aktarılan fiziksel özellikler, yetenekler, zekâ ve algı düzeyleri gibi hususlardan kaynaklansa da çevresel etkenler, dil kullanma becerisi, aile ve arkadaş çevresi, toplumsal ve ahlaki değerler ile sağlık durumu gibi alanlar da bireyler arasında farklılıklar oluşturmaktadır (Soylu ve Altunbay, 2023). Akyol (2015) bireysel farklılıkları; doğuştan gelen farklılıklar, öğrenme yoluyla edinilen farklılıklar ve ön yaşantılardan kaynaklanan farklılıklar olmak üzere üç ana başlık altında ele almıştır. Bireysel farklılıklar, bireyin gelişim sürecinin karmaşık ve çok boyutlu bir yapı taşı olduğunu gösterir. Özellikle bilişsel süreçler ve öğrenmeye ilişkin tercihler, bireysel farklılıkların en belirgin göstergelerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Nitekim, bireyler yalnızca dış görünüşleri açısından değil, bilişsel özellikleri, öğrenme biçimleri, bilgiyi işleme süreçleri ile zekâ ve yetenekleri bakımından da birbirlerinden ayrılmaktadır (Kıbrız, 2016).

Bireysel farklılıkların ele alınmasında Howard Gardner tarafından geliştirilen Çoklu Zekâ Kuramı önemli bir yere sahiptir. Gardner'a göre zekâ, "bir veya daha fazla kültürel yapıda değeri olan bir ürüne şekil verme ya da problemleri çözme yeteneği" olarak açıklanabilmektedir (Bümen, 2015, s. 3). Gardner Çoklu Zekâ Kuramı'nı oluştururken zekânın tek bir yapıdan oluşmadığını, bireylerde birbirinden bağımsız yedi zekâ alanı olduğunu ve bu zekâ alanlarının zamanla geliştirilebileceğini ileri sürmüştür (Altan, 1999). Kuramda ele alınan yedi zekâ türü şunlardır: sözel/dilsel zekâ, mantık/matematikselsel zekâ, görsel/uzamsal zekâ, bedensel/kinestetik/duyusal zekâ, müziksel/ritim zekâsı, sosyal/kişilerarası zekâ ve özedönük/bireysel/işsel zekâ. Gardner, 1995'te yedi özgün zekâyı sekizinci zekâ türü olan doğa zekâsını eklemiştir (Başaran, 2004). Gardner'ın Çoklu Zekâ Kuramı'nda yer alan zekâ türleri aşağıda verilmiştir:

1. Sözel/Dilsel Zekâ (Verbal/Linguistic Intelligence): Dili hem sözlü hem de yazılı olarak etkili şekilde kullanma yeteneği olarak tanımlanabilmektedir (Altan, 1999). Bu zekânın en belirgin özellikleri, okuma, yazma, dinleme ve konuşma yoluyla iletişim kurarken ortaya çıkmaktadır (Bümen, 2015).

2. Mantık/Matematikselsel Zekâ (Logical/Mathematical Intelligence): Bireyin mantıksal düşünme; sayıları etkili kullanma; problemlere bilimsel çözümler üretme; kavramlar arasındaki ilişkileri veya örüntüleri ayırt etme; sınıflama ve genelleme yapma; matematikselsel formüllerle

ifade etme; hesaplama; hipotez test etme ve benzetmeler oluşturma gibi davranışlarını kapsayan zekâ türüdür (Talu, 1999).

3. Görsel/Uzamsal Zekâ (Visual/Spatial Intelligence): Görsel sembolleri, şekilleri, desenleri, dokuları, resimleri ve üç boyutlu nesnelere algılama, zihinde canlandırma ve modeller kullanarak uygulama yapabilme yeteneğidir (Altan, 1999; Köksal, 2006).

4. Müziksel/Ritmik Zekâ (Musical Intelligence): Bireyin bir müzik örüntüsüne veya melodiye duyarlılığı ile coşku ve duygusal tepki verebilme yeteneğidir (Başaran, 2004). “Bu zekâ gücü, duyguların aktarımında müziği bir araç olarak kullanan insanların sahip olduğu müzikal güce işaret etmektedir” (Korkmaz, 2001, s.72).

5. Bedensel/Kinestetik/Duyusal Zekâ (Bodily/Kinesthetic Intelligence): Bireyin bedensel hareketlerini bilinçli ve etkili kullanabilme yeteneğidir; bu tür bireylerde denge, koordinasyon, hız, esneklik ve el becerisi öne çıkmaktadır (Kurt, Çinici ve Demir, 2011).

6. Sosyal/Kişilerarası Zekâ (Interpersonal Intelligence): Kişiler arası ilişki ve iletişim kurabilme, başkalarıyla etkili iş birliği yapabilme, farklı özelliklerin farkında olma ve diğer insanların duygu ile deneyimlerini anlama becerilerini kapsayan zekâ alanıdır (Uzunöz ve Akbaş, 2011).

7. Özdedenek/Bireysel/İçsel Zekâ (Intrapersonal Intelligence): “Bireyin kendisini, güçlü ve zayıf yönlerini, ruh halini, istek ve niyetlerini anlama ve bu doğrultuda yaşamını planlama ve yönlendirme yeteneğidir” (Berkant ve Ekici, 2007, s. 117)

8. Doğa Zekâsı (Naturalistic Intelligence): Bu zekaya sahip bireyler, doğal kaynaklara ve sağlıklı bir çevreye ilgi duyar; flora ve faunayı tanırlar (Demirel, 2003).

Ayrıca Gardner, okullarda uygulanan eğitim sistemlerini de eleştirerek farklı zekâ alanlarına dayalı öğretim etkinlikleri için stratejiler geliştirilmesini sağlamıştır (Şengül ve Altuntaş, 2011, s. 194). Bu bakımdan bireylerin farklı zekâ alanlarına sahip olması, eğitim sürecinde bireysel farklılıkları dikkate alan yaklaşımların ve çağdaş eğitim uygulamalarının önemini artırmaktadır. Eğitim ortamlarında, öğrencilerin çeşitli özelliklerini görünür kılan, farklı yönlerini destekleyen ve farklı öğrenme biçimlerine cevap verebilen etkinliklerin planlanmasını sağlayacak yaklaşımlara yer verilmesi önem taşımaktadır (Saban, 2011). Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin verimli olması için eğitim programlarının dinamik bir yapıda olup çağın ve toplumun gelişen ihtiyaçlarına cevap vermesi gerektiği belirtilmektedir (Ersöz ve Demirel, 2025, s. 332). Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2024 yılında kamuoyuna sunulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin (TYMM, 2024) öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alan bir öğretim anlayışını benimsediği görülmektedir. Model, öğrencilerin bilgi, beceri, yetenek, ilgi, ihtiyaç ve bireysel farklılıklarının ele alındığı bütüncül ve öğrenci merkezli bir öğrenme sürecini öngörmektedir. Öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerinde aktif rol almaları ve en üst düzeyde gelişmeleri hedeflenerek, bireysel farklılıkları gözeten, hak ve gelişim temelli bir yaklaşım benimsendiği görülür (MEB, 2024). Bu çerçevede, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, ders programlarının da bu ilkelere uygun biçimde hazırlanmasını hedeflemektedir. Özellikle Türkçe dersi, öğrencilerin dil becerilerini, eleştirel düşünme ve iletişim yetilerini güçlendirmeyi hedefleyen ve bireysel farklılıkları esas alan öğrenme ortamları sunacak şekilde tasarlanmıştır. 2024 yılında güncellenen Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (OTDÖP, 2024), çağın gereksinimleri ve teknolojik yenilikler esas alınarak yeniden yapılandırılmıştır. 2024 OTDÖP, Çoklu Zekâ Kuramı'nı doğrudan belirtmese de yapılandırmacı yaklaşımı ve çeşitli

uygulamalarıyla öğrencilerin farklı zekâ alanlarına hitap eden öğrenme süreçleri sunmaktadır (Şakiroğlu ve Şakiroğlu, 2025). Programda, öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak dijital okuryazarlık ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi, ayrıca öğrenci merkezli öğrenme yöntemlerinin etkin biçimde uygulanması amaçlanmaktadır. Böylece çocuğun kendi özelliklerine uygun öğrenme koşullarında bulunması öğrenmenin verimli olmasını sağlayacaktır. Bunun için çocukların bireysel özelliklerinin dikkate alınması ve öğretim ortamını bu özelliklere göre düzenlemesi gerekmektedir (Ülgen, 1995; Çalışandemir ve Bayhan, 2011; Kayman ve Özdemir, 2025).

Eğitim ortamlarında kullanılan araç-gereçlerin de birden fazla zekâ alanına hitap edecek şekilde seçilmesi önem taşımaktadır. Akıllı tahta, bilgisayar ve projeksiyon gibi teknolojik araçlar eğitim sürecini desteklese de ders kitapları hâlâ en çok başvurulan temel kaynak konumundadır (Başbayrak ve Örgü Yaşar, 2021). Ders kitapları hem öğretmen hem de öğrenci için temel eğitim araçlarından biridir. Eğitim-öğretim, bilgi üretimi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere rağmen ders kitapları, temel materyal ve öğrenme sürecinin vazgeçilmez aracı olma özelliğini sürdürmektedir (Bulut ve Orhan, 2012). Kitaplarda yer alan içeriklerin programda belirlenen kazanımlar doğrultusunda hazırlanması, ders kitabı ile öğretim programı arasında güçlü bir bağ kurulmasını sağlar. Bu nedenle öğretim programının hedeflerine ulaşması, kullanılan ders kitabının niteliğiyle yakından ilişkilidir (Kansızoğlu ve Ungan 2024). Ders ve yardımcı kaynak kitapların nitelikli biçimde hazırlanmaması, öğretim sürecinin diğer unsurlarını da olumsuz yönde etkiler. Bu nedenle metinlerin öğrencilerin okuma isteğini destekleyecek uzunlukta olması, etkinliklerin öğrenme alanlarına dengeli biçimde dağıtılması ve farklı öğrenme stillerine hitap edecek şekilde düzenlenmesi önem taşımaktadır (Alyılmaz, 2010). Bu bağlamda, ders kitaplarındaki metin ve etkinliklerin, çoklu zekâ temelli yaklaşımlar esas alınarak hazırlanması, kitapların işlevselliğini artırması açısından da önem arz etmektedir (Epeçan ve Kırbay, 2018). Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin, hazırlık çalışmalarının, metinle ilgili etkinliklerin ve tema sonu değerlendirme çalışmalarının Türkçe Dersi Öğretim Programının temel felsefesi doğrultusunda Çoklu Zekâ Kuramı'na uygun olarak hazırlanmış olması beklenmektedir (Başbayrak ve Örgü-Yaşar, 2021). Öğrenme etkinliklerinin öğrencilerin farklı zekâ türlerine göre tasarlanmasının öğrenme sürecini daha eğlenceli ve etkili hâle getirileceği belirtilmektedir (Epeçan ve Kırbay, 2018). Türkçe ders kitaplarında yer alan metin ve etkinlikler; içerisinde bulundurduğu sözel anlatımı, olay örgüsü, karakterler arası ilişkileri, problem ve çözüm durumları, mekân tasvirleri, tekerlemeler ve tekrarları, kafiyeli söyleyişleri, doğa olayları, canlandırma ve drama imkânı gibi unsurlarıyla çeşitli zekâ alanlarına yönelik olarak kullanılabilir. Bu doğrultuda, farklı zekâ alanlarını destekleyen ve çok yönlü öğrenme ortamları sunan metinlerin, önemli bir eğitim aracı niteliği taşıdığı görülmektedir. Aynı zamanda Türkçe ders kitaplarında yer alacak metinlerin, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirme, estetik ve sanatsal duyarlılık kazandırma, kültürel aktarımı sağlama ve toplumsal değerleri yansıtmaya açısından nitelikli olması büyük önem arz etmektedir (Gök ve Alyılmaz, 2021). Ders kitaplarındaki metin ve etkinliklerin, çoklu zekâ temelli yaklaşımlar esas alınarak hazırlanması, kitapların işlevselliğini artırması açısından da yararlı olacaktır (Epeçan ve Kırbay, 2018).

Alan yazınında Türkçe ders kitaplarının çoklu zekâ kuramı açısından incelendiği çeşitli çalışmalar bulunmaktadır (Duruoğlu, 2012; İnan, 2015; Epeçan ve Kırbay, 2018; Keskin ve Yeşilyurt, 2019; Başbayrak ve Örgü Yaşar, 2021; Özçelik, Özçelik, Ş. ve Baştürk, 2024; Gençler ve Bahşi, 2025; Şakiroğlu ve Şakiroğlu, 2025). Bu çalışmanın amacı, Türkçe 6. Sınıf Ders Kitabı (1 ve 2. Kitap)'nda yer alan okuma metinlerine ait etkinliklerde Gardner'ın çoklu zekâ

kuramında yer alan zekâ türlerine ne ölçüde yer verildiğini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır:

1. Türkçe 6. Sınıf Ders Kitabı (1.ve 2. Kitap)’nda yer alan etkinliklerin zekâ türlerine göre dağılımı nasıldır?

2. Türkçe 6. Sınıf Ders Kitabı (1 ve 2. Kitap)’ndaki etkinliklerde belirlenen zekâ türleri kitapta yer alan metinlere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

1.Yöntem

Çalışmanın yöntem bölümünde araştırmanın modeli, araştırma kapsamında incelenen ders kitapları, verilerin toplanması ve analizi, geçerlilik ve güvenilirlik ve araştırma etiği başlıklarına yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Modeli

Türkçe 6. Sınıf Ders Kitabı (1 ve 2. Kitap)’nın Çoklu Zekâ Kuramı açısından incelenmesine dayanan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel model kullanılmıştır. Türkçe 6. Sınıf Ders Kitabındaki etkinliklerin Çoklu Zekâ Kuramı açısından incelendiği bu çalışmada betimsel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, “araştırmanın veri setini oluşturan birincil veya ikincil kaynak olarak nitelendirilen çeşitli dokümanların elde edilmesi, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi” olarak tanımlanmaktadır (Özkan, 2019, s. 2).

1.2. Çalışmanın Materyali

Çalışmanın materyali Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2025 yılında yayınlanan Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 6. Sınıf Ders Kitabı (1 ve 2. Kitap)’dır.

1.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada Türkçe 6. Sınıf Ders Kitabında (1 ve 2. Kitap) yer alan okuma metinlerindeki etkinlikler çoklu zekâ kuramı çerçevesinde analiz edilmiştir. 6. sınıf ders kitabındaki altı tema kapsamında bulunan 18 okuma metnine ait 230 etkinlik, Gardner’ın Çoklu Zekâ Kuramı’nda belirttiği sekiz temel zekâ alanı (sözel–dilsel, mantıksal–matematiksel, görsel–uzamsal, müziksel–ritmik, bedensel–kinestetik, sosyal, içsel ve doğacı zekâ) temel alınarak sınıflandırılmıştır. Bu çalışmada serbest okuma metinleri ve dinleme/izleme metinleri çalışma kapsamına alınmamıştır.

Tablo 1: Zekâ Alanlarının Kavramsal Çerçevesi ve Örnek Etkinlik Davranışları

Zekâ Türleri	Açıklama	Örnek Etkinlikler
Sözel/Dilsel Zekâ	Dili hem sözlü hem de yazılı olarak etkili şekilde kullanma.	Şiir, masal, efsane, hikâye, kısa oyun veya makale hazırlama. Günlük yazma. Sözlük kullanma. Bulmaca hazırlama. Slogan yaratma.
Mantık/Matematiksel Zekâ	Mantıksal düşünme, sayıları etkili kullanma, problemlere bilimsel çözümler üretme, kavramlar arasındaki ilişkileri veya örüntüleri ayırt etme, sınıflama yapma.	Beyin fırtınası yapma. Sınıflama yapma. Anahtar kelime belirleme. Etkinlik planı hazırlama. Karşılaştırma yapma. Yapı kurma ve açıkça ifade edilmiş hedefler belirleme
Görsel/Uzamsal Zekâ	Görsel sembolleri, şekilleri, desenleri, dokuları, resimleri ve üç boyutlu nesnelere algılama, zihinde canlandırma.	Karikatür çizme. Fikirleri tablo hâline getirme. Video izleme. Resimlerden yararlanarak tahmine bulunma. Harita, tablo ve şekil inceleme.
Müziksel/Ritmik Zekâ	Bir müzik örüntüsüne veya melodiye duyarlılık, coşkulu ve duygusal tepki verebilme.	Tekerleme söyleme. Ritim yaratma. Konuyla ilgili müzik dinleme. Kitap kaseti dinleme. Kafiye bulma.
Bedensel/Kinestetik/Duyusal Zekâ	Bedensel hareketleri bilinçli ve etkili kullanabilme.	Göstererek yaptırma. Drama yapma. Beden dilini kullanma. Okunan bir şeyi canlandırma. Konuyu açıklayıcı hareket zinciri yaratma.
Sosyal/Kişilerarası Zekâ	Kişiler arası ilişki ve iletişim kurabilme, başkalarıyla etkili iş birliği yapabilme, farklı özelliklerin farkında olma ve diğer insanların duygu ile deneyimlerini anlama.	Öğrendiğini drama ile gösterme. Baskalarıyla beyin fırtınası yapma. Tartışma. Grup çalışmalarına katılma. Okuduklarını anlatma.
Özedönük/Bireysel/İçsel Zekâ	Kendisini, güçlü ve zayıf yönlerini, ruh halini, istek ve niyetlerini anlama, yaşamı planlama ve yönlendirme.	Kendini değerlendirme. Günlük tutma. Tek başına beyin fırtınası yapma. Konuyla ilgili hisleri/düşünceleri yazma. Okumanın amacını belirleme.
Doğa Zekâsı	Doğal kaynaklara ve sağlıklı bir çevreye ilgi duyma, flora ve faunayı tanıma.	Yakın çevre ile öğrenilenler arasında ilişki kurma. Doğada zaman geçirme. Belgesel izleme. Hava durumunu takip etme. Konuyu öğrenen kişinin doğada bulunan bir unsur olduğunu hayal ederek empati kurma.

1.4. Geçerlilik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğini sağlamak amacıyla hazırlanan sınıflandırma, alan uzmanı bir öğretim görevlisinin görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda farklılık içeren bölümler yeniden incelenmiş ve araştırmacılar tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda görüş birliği sağlanmıştır

1.5. Araştırma Etiği

Yapılan çalışma Türkçe ders kitabındaki okuma metinlerinin etkinlikleri üzerinde gerçekleştirilen doküman incelemesine dayandığı için etik kurul izni gerektirmemektedir.

2. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde Türkçe 6. Sınıf ders kitaplarında yer alan metinlere ait etkinliklerden elde edilen veriler Sözel/Dilsel Zekâ, Mantık/Matematiksel Zekâ, Görsel/Uzamsal Zekâ, Müziksel/Ritmik Zekâ, Bedensel/Kinestetik/Duyusal Zekâ, Sosyal/Kişilerarası Zekâ, Özedönük/Bireysel/İşsel Zekâ, Doğa Zekâsı alanlarına göre tablo halinde sunulmuş ve bu zekâsı alanlarına örnekler verilmiştir.

Tablo 2: Türkçe 6. Sınıf Ders Kitabında Yer Alan Metinler ve Bu Metinlere Ait Etkinlik Sayıları

Ders Kitabı	Metinler	Etkinlik Sayısı
1.Kitap	Bir Kelime Seyyahu	12
1.Kitap	Annem Yeryüzüydü Babam Gökyüzü	13
1.Kitap	Türkün, Türkçe Konuşuruz	9
1.Kitap	Cepheye Koşan At	11
1.Kitap	Vatan	15
1.Kitap	Büyük Taarruz	12
1.Kitap	Çocuk Bayramı Ülkesi	16
1.Kitap	Mısır-İspanya-Norveç	11
1.Kitap	Ay Avcısı Eskimolar	13
2.Kitap	Yeni Mahalleye Alışma Kılavuzu	13
2.Kitap	Ekrana Bakma Bana Bak	14
2.Kitap	Zeynir ve Peytin	16
2.Kitap	Dünya ve Zaman	13
2.Kitap	Bilimin İçinde Doğa Var	12
2.Kitap	Bu Festival Bir Başka	16
2.Kitap	Avrupa Şampiyonu Dünya İkincisi Gönüllerin Birincisi Sümeyye Boyacı	10
2.Kitap	Dedemin Kırmızı Mızıkası	12
2.Kitap	Türk Denizcileri-Piri Reis	12
Toplam	18 Metin	230 Etkinlik

Tablo 3: Türkçe 6. Sınıf Ders Kitabındaki Metinlere Ait Bulgular

Zekâ Türleri	Sözel/ Dilsel Zekâ	Mantık/ Matematiksel Zekâ	Görsel/ Uzamsal Zekâ	Müziksel/ Ritmik Zekâ	Bedensel/ Kinestetik Zekâ	Sosyal/ Kişilerarası Zekâ	Özedönük/ Bireysel/ İçsel Zekâ	Doğa Zekâsı
Türkçe 6. Sınıf Ders Kitabındaki Metinler								
Bir Kelime Seyyahı	E1, E2, E3, E4, E6, E7, E9, E10, E11, E12	E10, E11	E1, E2, E5, E6, E10	E6, E9	E2, E8	E9, E12		E8
Annem Yeryüzüydü Babam Gökyüzü	E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13	E3, E5, E9, E12, E13	E1, E2, E4, E6, E8, E10	E1, E6, E7, E8	E7	E7, E8, E13	E9	
Türküz, Türkçe Konuşuruz	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9	E1, E2, E4, E6, E9	E2	E3, E11	E6	E5, E9	E8, E9	
Cepheye Koşan At	E1, E2, E3, E4, E5, E8, E9, E10, E11	E1, E2, E5, E8	E1, E2, E4, E5, E6, E10	E4, E6	E9	E3, E4, E9		
Vatan	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E11, E12, E13, E14, E15	E5, E6, E8	E1, E2, E4, E5, E7, E8	E7, E8		E2, E3, E9, E10, E11, E12, E13, E14, E15		E3, E4
Büyük Taaruz	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E8, E10, E11, E12	E3, E6, E7, E8, E9, E12	E4, E5	E4		E10, E11, E12	E1, E3, E4, E10, E11	
Çocuk Bayramı Ülkesi	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10,	E1, E6, E7, E13, E14, E15	E1, E2, E4, E14	E1, E4		E5, E9, E13	E9	

	E11, E12, E13 E14, E15, E16							
Mısır- İspanya- Norveç	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8	E3, E4, E6, E10	E4		E1, E3		E4
Ay Avcısı Eskimolar	E1, E2, E3, E4, E5, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13	E4	E2, E3, E5, E6, E9	E3	E9	E6, E8, E9	E6, E10	E3, E5, E7
Yeni Mahalleye Alışma Kılavuzu	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13	E7, E13	E3, E4, E11	E4, E11		E5, E6, E13	E10	
Ekрана Bakma Bana Bak	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E14	E1,E4, E8, E9, E12, E13	E3, E4, E5, E9, E12	E4,E5	E2	E8, E10, E11		
Zeynir ve Peytin	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E8, E9, E10, E11, E12, E13 E14, E15, E16	E2, E3, E5, E7, E9, E10	E11	E6, E7	E8, E11	E8, E9, E11	E11, E15	
Dünya ve Zaman	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10,	E3, E4, E5, E6, E10	E7, E9	E7	E8, E12	E3, E8, E9, E12	E7	

	E11, E12, E13							
Bilimin İçinde Doğa Var	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12	E2, E3, E5, E7, E9, E11	E6, E11	E6			E11	E6, E8, E11, E12
Bu Festival Bir Başka	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E14, E15, E16	E6, E7, E8, E9, E11	E3, E5, E7, E15, E16	E5		E10, E12, E16	E7	
Avrupa Şampiyonu Dünya İkincisi Gönüllerin Birincisi Sümeyye Boyacı	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10	E6, E7, E9	E2, E7	E7		E5, E8	E6	
Dedemin Kırmızı Mızıkası	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12	E4, E5, E8, E9, E10	E2, E6, E7, E8, E12	E7	E8	E5, E7, E9, E11	E8, E11	E12
Türk Denizcileri-Piri Reis	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12	E3, E10	E3, E4, E5	E3, E4	E6	E1, E6, E7, E11, E12	E7	

2.1. Sözel/Dilsel Zekâ Alanındaki Bulgulara Ait Etkinlik Örnekleri

Kitapta incelenen toplam 230 etkinliğin 220'sinin Sözel/Dilsel Zekâ alanına yönelik olduğu belirlenmiştir. Sözel/Dilsel Zekâ alanına ilişkin etkinlik örneklerine incelenen tüm metinlerde rastlanmıştır. Bu doğrultuda, söz konusu zekâ alanının kitap genelinde yaygın bir şekilde temsil edildiği görülmektedir.

1. ANLAYALIM

a. Metnin içeriğine yönelik tahminlerinizi ve tahminlerinizin gerekçelerini yazınız.

Numaralandırılmış bölümlerle ilgili tahminlerim ve gerekçelerim:

1	2	3
Sizce oyuna tepük adının verilmesinin sebebi ne olabilir?	Mahmut, odasına neden telaşlı bir şekilde girmiş olabilir?	Mahmut ve dedesi hangi konu hakkında konuşacaklar?

s. 15 (1. kitap)

1. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki kelimelerin okuduğunuz metinde hangi anlamda kullanıldığını tahmin ederek işaretleyiniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten ya da büyükelinize sorarak kontrol ediniz.

Klasik Üzerinden çok zaman geçtiği hâlde değerini yitirmeyen, türünde örnek olarak görülen eser
 Eski Yunan ve Roma çağı dili ve sanatı ile ilgili olan

Kulak vermek Değer vermek, önemsemek
 Merak edip dinlemek, iştmeğe çalışmak

Hikmet Öğüt verici söz
 Eskiden fizik bilimine verilen ad

s. 23 (1. kitap)

5. ANLATALIM

a. Bir not kâğıdına isminizin ilk harfiyle başlayan on kelime/kelime grubu yazınız. Bu kelime/kelime gruplarını belirlerken farklı kelime türleri (isim/fiil) ya da kelime grupları (deyim, ikileme vb.) seçmeye dikkat ediniz.

b. Sıra arkadaşınızla not kâğıtlarınızı değiştiriniz. Arkadaşınızın not kâğıdında yazan kelime/kelime gruplarını kullanarak örnekteki gibi anlamlı bir cümle yazınız.

• Cümlelerinizi oluştururken saygılı ve nazik olunuz.
• Cümlelerinizde kâğıtta yazan kelime/kelime gruplarının tümünü kullanmaya çalışınız.
• Cümlelerinizde kâğıtta yer almayan kelime/kelime gruplarını mümkünse hiç kullanmayınız.
• Kâğıtta yer almayan bir kelime/kelime grubu kullanmanız gerekirse bu kelime/kelime grubunu anlatan bir görsel ya da simge kullanabilirsiniz.

c. Cümlelerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız. Arkadaşlarınızın okuduğu cümlelerden birini seçiniz ve bu cümleyi seçme gerekçenizi ajağıya yazınız.

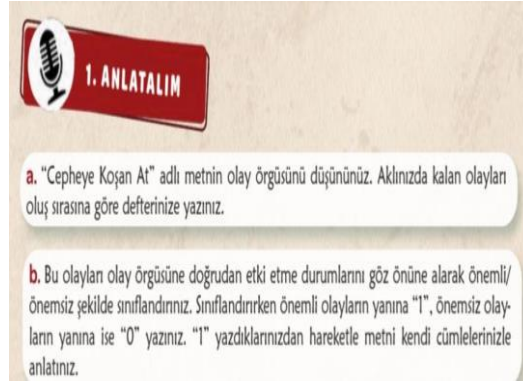
s. 124 (2. kitap)

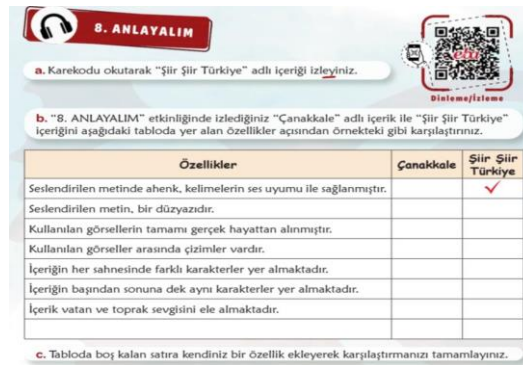
s. 74 (2. kitap)

2.2. Mantıksal-Matematiksel Zekâ Alanındaki Bulgulara Ait Etkinlik Örnekleri

İncelenen kitapta yer alan 230 etkinliğin 80'inin Mantıksal-Matematiksel Zekâ alanına yönelik olduğu belirlenmiştir. Bu zekâ alanına ilişkin etkinliklere incelenen tüm metinlerde rastlanmıştır. Mantıksal-Matematiksel Zekâ alanına yönelik etkinliklerin, Büyük Taarruz (6), Çocuk Bayramı Ülkesi (6), Mısır-İspanya-Norveç (8), Ekranı Bakma Bana Bak (6), Zeynir ve Peytin (6) ile Bilimin İçinde Doğa Var (6) metinlerinde, diğer metinlere kıyasla daha yüksek sayıda yer aldığı belirlenmiştir. Buna karşın, Ay Avcısı Eskimolar metninde bu alana yönelik yalnızca 1 etkinlik tespit edilmiştir.

s. 75 (1. kitap)

s. 86 (1. kitap)

1. ANLATALIM

a. Okuduğunuz "Bu Festival Bir Başka" adlı metnin olay örgüsünü gözden geçirin.

b. Metnin ana fikrine göre önemli ve önemsiz bulduğunuz olayları aşağıda sınıflandırınız.

Önemli Olaylar

Önemsiz Olaylar

c. Sınıflandırmaktan hareketle önemli bulduğunuz olayları kronolojik akışa uygun olarak sıralayınız ve metni kendi ifadelerinizle sözlü olarak özetleyiniz.

s. 99 (2. kitap)

3. ANLATALIM

a. Günlük yaşamınızda şahit olduğunuz hitap şekillerini (iki öğretmen, esnaf ve müşteri, akrabalar, arkadaşlar arasında vs.) belirleyip defterinize yazınız.

b. Aşağıdaki şekli inceleyiniz. Etkinliğin "a" maddesinde belirlediğiniz hitap ifadelerini bu şekildeki alanların özelliklerine göre defterinizde sınıflandırınız.

Ortak Alan
Sosyal Alan
Kişisel Alan
Özel Alan

İnsanların birbiriyle olan ilişkilerini düzenlediği dört alan yandaki şekilde gösterilmiştir.

Özel Alan: Aile bireylerimiz
Kişisel Alan: Yakın arkadaşlarımız vb.
Sosyal Alan: Öğretmenlerimiz, komşularımız vb.
Ortak Alan: Tanımadığımız ama günlük yaşamda karşılaştığımız diğer kişiler vb.

s. 32 (2. kitap)

2.3. Görsel/Uzamsal Zekâ Alanındaki Bulgulara Ait Etkinlik Örnekleri

Görsel/Uzamsal Zekâ alanına yönelik etkinlik örneklerinin, Annem Yeryüzüydü Babam Gökyüzü (6), Cepheye Koşan At (6) ve Vatan (6) metinlerinde diğer metinlere kıyasla daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, incelenen tüm metinlerde bu zekâ alanına yönelik en az bir etkinliğe rastlanmıştır. Toplam 230 etkinliğin 67'sinin Görsel/Uzamsal Zekâ alanına hitap ettiği tespit edilmiştir.

6. ANLAYALIM

a. Görsellerden ve başlığından hareketle izleyeceğimiz "Ortak Sözcüklerimiz, Ortak Dilimiz" adlı içeriğin konusunu tahmin ediniz. Ardından tahmininizi ve gerekçenizi aşağıya yazınız.

KAZAKISTAN TÜRKÇESİ

KIRGIZISTAN TÜRKÇESİ

b. Yandaki karekodu okutarak "Ortak Sözcüklerimiz, Ortak Dilimiz" adlı içeriği izleyiniz.

c. Etkinliğin "a" maddesinde bulunduğunuz tahminlerin doğruluğunu ve gerekçelerinizin uygunluğunu değerlendiriniz.

Dinleme/İzleme

s. 19 (1. kitap)

4. ANLAYALIM

a. Yandaki karekodu okutarak "Kurtuluştan Kuruluşa (Tekâlif-i Milliye)" adlı içeriği önce sessiz izleyiniz.

b. İçeriğin son sahnesinde masada oturan ihtiyar adamın görevini ve bu görevi hangi amaçla yerine getirdiğini tahmin ediniz ve tahmininizin gerekçesini sözlü olarak açıklayınız.

c. İçeriğin son sahnesinde kadın, yaşlı ve çocukların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu durumun sebebi ne olabilir? Tartışınız.

ç. İçeriği tekrar sesli izleyiniz. Türk halkının yurdunu düşman işgalinden kurtarmak için varını yoğunu ortaya koyması hangi duygu ve değerlere sahip olduğunu gösteriyor? Söyleyiniz.

Dinleme/izleme

s. 73 (1. kitap)

6. ANLATALIM

a. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz.

1 2 3 4 5 6 7 8
9 10 11 12 13 14 15 16

s. 34 (2. kitap)

s. 128 (2. kitap)

2.4. Müziksel/Ritmik Zekâ Alanındaki Bulgulara Ait Etkinlik Örnekleri

Müziksel/Ritmik Zekâ alanına yönelik etkinlik örneklerine metinlerde en az 1, en fazla 4 adet olacak şekilde rastlanmıştır. Bu zekâ alanına ait en fazla etkinliğin yer aldığı metin, 1. kitapta bulunan Annem Yeryüzüydü Babam Gökyüzü metni olmuştur. İncelenen toplam 230 etkinliğin 31'inin Müziksel/Ritmik Zekâ alanına hitap ettiği belirlenmiştir.

3. ANLAYALIM

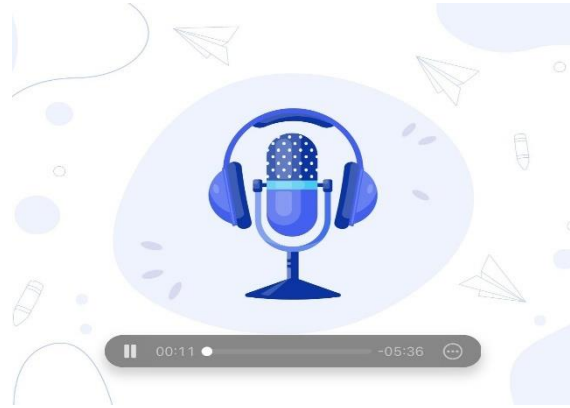
a. Yandaki karekodu okutarak "Yapay Kelimeler Dilimizi Tahrip Ediyor" başlıklı haber içeriğini dinleyiniz.

b. Aşağıya haber metninde sözü edilen "yapay kelimeler"e ait üç özellik yazınız.

Dinleme/izleme

s. 45 (1. kitap)

s. 40 (2. kitap)

6. ANLAYALIM

a. Yanda verilen karekodu okutarak "Altın Dilli Kız" adlı içeriği dinleyiniz.

b. İçerikte kullanılan söz sanatlarını belirleyiniz. Bu söz sanatlarının geçtiği cümleleri ve söz sanatlarını aşağıya yazınız.

Dinleme/izleme

Söz Sanatı	Söz Sanatının Kullanıldığı Cümle

s. 40 (2. kitap)

5. ANLAYALIM

a. Yandaki karekodu okutarak "Uçan Göklerde - Hürkuş - Gökbey" adlı içeriği izleyiniz.

b. İçerikte hangi söz sanatına başvurulmuştur? Söyleyiniz.

c. Bu söz sanatının anlatıma etkisini düşünerek aşağıdaki cümlede eğik yazılı ifadelerden uygun olmayanın üzerini çiziniz.

• Söz sanatının kullanımı içeriği daha ilgi çekici / açıklayıcı hâle getirmiştir.

Dinleme/İzleme

s. 98 (2. kitap)

2.5. Bedensel/Kinestetik/Duyusal Zekâ Alanındaki Bulgulara Ait Etkinlik Örnekleri

Bedensel/Kinestetik/Duyusal Zekâ alanına yönelik etkinliklere, incelenen 230 etkinliğin 13'ünde rastlanmıştır. Bu zekâ alanına ilişkin etkinliklerin yer almadığı metinler ise Vatan, Büyük Taarruz, Çocuk Bayramı Ülkesi, Mısır-İspanya-Norveç, Yeni Mahalleye Alışma Kılavuzu, Bilimin İçinde Doğa Var, Bu Festival Bir Başka ile Avrupa Şampiyonu Dünya İkincisi Gönüllerin Birincisi Sümeyye Boyacı metinleri olarak belirlenmiştir.

2. ANLAYALIM

a. Yandaki karekodu okutarak "Akıcı Okuma" adlı içeriğe ulaşınız ve içeriği yönergeler doğrultusunda tamamlayınız.

b. İçerikteki uygulamaları bir hafta boyunca her gün tekrar ediniz. Daha sonra "Bir Kelime Seyyahi" metnini yeniden okuyunuz.

c. Akıcı okuma sürecinizi aşağıdaki ifadeyi tamamlayarak değerlendiriniz.

Metni yeniden okuduğumda ilk okumama göre _____ çünkü _____

ç. Göz kaslarınızı çalıştıracak uygulamaları yalnızca dijital ortamda değil aşağıdaki yönergelerden hareketle günlük yaşamınızı sürdürürken de yapabilirsiniz. Bu uygulamaları düzenli bir şekilde tekrar etmenin önemli olduğunu unutmayınız.

• Başınızı oynatmadan ve yavaşça önce sola, sonra sağa bakınız. Bu uygulamaya 15 saniye devam ediniz.

• Başınızı oynatmadan ve yavaşça önce yukarı, sonra aşağı bakınız. Bu uygulamaya 15 saniye devam ediniz.

• Başınızı oynatmadan gözlemlerinizi "0" rakamını çiziniz. Bu uygulamaya 15 saniye devam ediniz.

• Başınızı oynatmadan gözlemlerinizi yatay şekilde 8 rakamını çiziniz. Bu uygulamaya 15 saniye devam ediniz.

Dinleme/İzleme

s. 16 (1. kitap)

1. ANLATILIM

a. Metinde geçen "Soran dağlar aşmış, sormayan ovada yolunu şaşmış." ifadesi ile anlatılmak istenen ne olabilir? Aşağıdaki sorulardan hareketle tartışınız.

Günlük yaşamınızda karşılaştığınız güçlük ve kolaylıklar bu yer şekillerinden hangileri ile ilişkilendirilebilir? Yer şekillerinden dağ ve ovanın hangi özellikleri, bu sözün anlamı ile ilişkili olabilir?

b. Etkinliğin "a" maddesindeki sözü bir dörtlüğe dönüştürmek için iki dize daha yazınız.

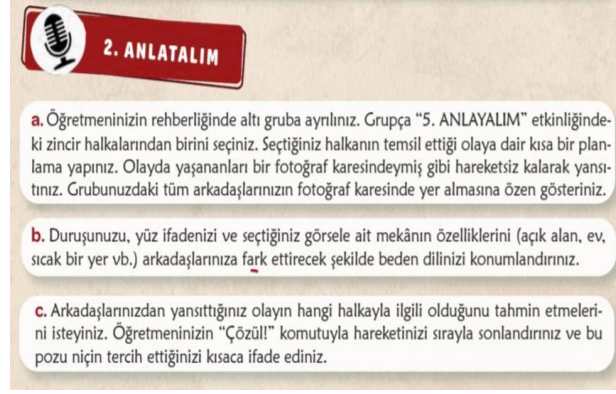
Soran dağlar aşmış,
Sormayan ovada yolunu şaşmış.

c. Yazdığınız dörtlüğü aşağıdaki yönergelerden birini seçerek uygun şekilde seslendiriniz.

- Şarkı gibi söyleyiniz.
- Heyecanlı bir şekilde söyleyiniz.
- Telaşlı bir şekilde söyleyiniz.
- Uzaktaki birinin duyabileceği şekilde söyleyiniz.
- Yanınızdaki kişiye fısıldayarak söyleyiniz.
- Tek nefeste söyleyiniz.
- Her bir dizede yandaki şekil üzerinde yer alan konutlara göre ses düzeyinizi değiştirerek söyleyiniz.

Sesini Yükselt Sesini Alçalt Sesini Yükselt Sesini Alçalt

s. 29 (1. kitap)

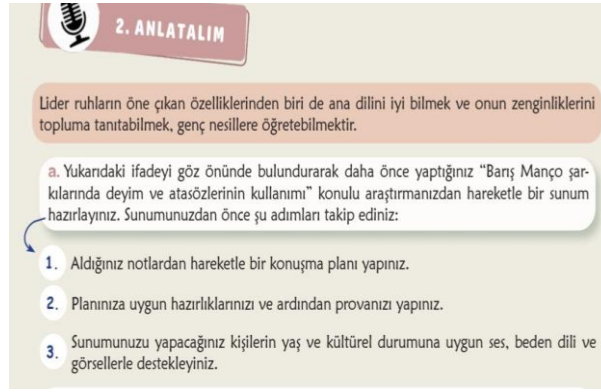
2. ANLATALIM

a. Öğretmeninizin rehberliğinde altı gruba ayrılıңыз. Grupça "5. ANLAYALIM" etkinliğindeki zincir halkalarından birini seçiniz. Seçtiğiniz halkanın temsil ettiği olaya dair kısa bir planlama yapınız. Olayda yaşananları bir fotoğraf karesindeymiş gibi hareketsiz kalarak yansıtmız. Grubunuzdaki tüm arkadaşlarınızın fotoğraf karesinde yer almasına özen gösteriniz.

b. Duruşunuzu, yüz ifadenizi ve seçtiğiniz görsele ait mekânın özelliklerini (açık alan, ev, sıcak bir yer vb.) arkadaşlarınıza fark ettirecek şekilde beden dilinizi konumlandırınız.

c. Arkadaşlarınızdan yansıttığınız olayın hangi halkayla ilgili olduğunu tahmin etmelerini isteyiniz. Öğretmeninizin "Çözül!" komutuyla hareketinizi sırayla sonlandırınız ve bu pozunu niçin tercih ettiğinizi kısaca ifade ediniz.

s. 75 (1. kitap)

2. ANLATALIM

Lider ruhların öne çıkan özelliklerinden biri de ana dilini iyi bilmek ve onun zenginliklerini topluma tanıtabilmek, genç nesillere öğretebilmektir.

a. Yukarıdaki ifadeyi göz önünde bulundurarak daha önce yaptığınız "Barış Manço şarkılarında deyim ve atasözlerinin kullanımını" konulu araştırmanızdan hareketle bir sunum hazırlayınız. Sunumunuzdan önce şu adımları takip ediniz:

1. Aldığınız notlardan hareketle bir konuşma planı yapınız.
2. Planınıza uygun hazırlıklarınızı ve ardından provanızı yapınız.
3. Sunumunuzu yapacağınız kişilerin yaş ve kültürel durumuna uygun ses, beden dili ve görsellerle destekleyiniz.

s. 128 (2. kitap)

2.6. Sosyal/Kişilerarası Zekâ Alanındaki Bulgulara Ait Etkinlik Örnekleri

Sosyal/Kişilerarası Zekâ alanına yönelik etkinliklere, incelenen 230 etkinliğin 57'sinde rastlanmıştır. Bu zekâ alanına ilişkin etkinliklerin incelenen metinlerin büyük çoğunluğunda yer aldığı belirlenmiştir. En fazla etkinliğin Vatan metninde bulunduğu, Bilimin İçinde Doğa Var metninde ise bu alana yönelik herhangi bir etkinliğe rastlanmadığı tespit edilmiştir.

2. ANLATALIM

a. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Bu görseller birer ses ile ifade edilseydi bu sesler neler olurdu? Dilimizde bu seslerle ilgili kelime/kelime grupları var mı? Tartışınız.

s. 29 (1. kitap)

6. ANLATALIM

Piri Reis, çok gezmiş ve gezdiği yerleri inceleyerek notlar almış, haritalar çizmiştir. Piri Reis söz konusu yerleri gezdiği için biliyor, onun kitabını okuyanlar ise okudukları için biliyor.

a. Aşağıdaki konulardan birini seçip defterinize bu görüşü mantıklı temellendirmelerle savunduğunuz bir metin yazınız.

- Çok gezen bilir.
- Çok okuyan bilir.

b. Yazma süreciniz sona erdikten sonra sınıfta diğer görüşü seçen arkadaşlarınızdan biriyile defterlerinizi değiştirerek birbirinizin yazısını inceleyiniz. İnceleme sırasında aşağıdaki adımları uygulayınız.

1. Varsa tutarsız ve geçersiz görüş / bilgileri tespit edip çürütmek üzere not alınız.
2. Doğru görüş ve bilgileri kabul edip gerekçesini not alınız.

c. İnceleme süreci sona erince arkadaşlarınızla notlarınızı tartışınız.

s. 148 (2. kitap)

5. ANLAYALIM

a. Okuduğunuz "Yeni Mahalle Alışma Kılavuzu" adlı metinden alınan aşağıdaki cümleyi altı çizili ifadeye dikkat ederek inceleyiniz.

"Bakma evladım, insanlar kendilerini izlediğini sanıp rahatsız olabilirler, ayıp olur." diye seslendi annesi, salondaki koltukların yerlerini bir milyonuncu kez değiştiren."

b. Sizce kahramanın annesi koltukların yerini aslında en fazla kaç kez değiştirmiş olabilir? Metnin yazarının gerçek sayıyı söylemek yerine "bir milyonuncu kez" demesinin sebebi nedir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

s. 16 (2. kitap)

5. ANLATALIM

a. "Gelecek Derse Hazırlanalım" bölümünde yaptığınız araştırmadan hareketle İstiklal Madalyası hakkında defterinize bir paragraf yazınız.

b. Önce yazının konusunu ve yazma amacınızı belirleyiniz. Daha sonra aşağıdaki seçeneklerden hareketle yazının türüne karar veriniz.

☐ Betimleme	☐ Tanıtma
☐ Öyküleme	☐ Açıklama

Hatırlayalım
Yazma stratejileri şunlardır: Planlama, metni yazmaya başlamadan önce hazırlık yapmaktır. Taslak oluşturma, metnin ana yapısını oluşturmaktır. Gözden geçirme: taslak metni içerik, yazım ve noktalama açısından gözden geçirip yeniden düzenlemektir. Paylaşma ise metni kimlerle, nasıl paylaşacağına karar vermek ve bunu uygulamaktır.

c. Planınıza göre defterinizde yazının ana yapısını oluşturunuz, yazınıza son hâlini vermeden önce yazdıklarınızı içerik, yazım ve noktalama açısından yeniden düzenleyiniz.

ç. Defterinize yazdığınız yazınızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

s. 108 (1. kitap)

2.7. Özedönük/Bireysel/İçsel Zekâ Alanındaki Bulgulara Ait Etkinlik Örnekleri

Özedönük/Bireysel/İçsel Zekâ alanına yönelik etkinliklere, incelenen 230 etkinliğin 21'inde rastlanmıştır. Bu zekâ alanına ilişkin en fazla etkinliğin Büyük Taarruz metninde (5) yer aldığı belirlenmiştir. Buna karşın, Bir Kelime Seyyahı, Cepheye Koşan At, Vatan, Mısır-İspanya-Norveç ve Ekranı Bakma Bana Bak metinlerinde bu alana yönelik herhangi bir etkinliğe rastlanmamıştır.

Çoklu Zekâ Kuramı Bağlamında 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Okuma Metinlerine Ait Etkinliklerin İncelenmesi

3. ANLATALIM

a. Aşağıdaki takvim yapraklarını inceleyip bu tarihlerin milletimizin bağımsızlık yolundaki önemini söyleyiniz. Buna göre gün bölümü boş bırakılmış yaprakları tamamlayınız.

29 EKİM 12 MART 23 NİSAN ... MAYIS ... AĞUSTOS

b. Metinden alınan aşağıdaki ifadeyi inceleyiniz ve takvim yapraklarına yazdığınız tarihlerin niçin milli bayram olarak kutlandığını tartışınız.

"Dördüncü gün, yani 30 Ağustos 1922'de zafer kazanıldı. Zafer günü ilk kez 1924'te Afyon'da 'Başkumandan Zaferi' adıyla kutlandı. 1926'da milli bayram oldu."

c. Sizi en çok etkileyen milli bayramı anlatan bir konuşma yapınız. Konuşmanızda uygun selam, hitap ve sonlandırma ifadelerini kullanmaya, dinleyicilere merak uyandırıcı sorular sormaya dikkat ediniz. Konuşmanızın ardından soruları arkadaşlarınıza uygun zaman-da söz hakkı vererek soruları cevaplayınız.

Değerlendirilim

a. Konuşma sürecinizi aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı tablonun ilgili sütununa yazınız.

1 Gelişmeye Açık 2 Yeterli 3 Kısmen Güçlü 4 Güçlü 5 Çok Güçlü

s. 107 (1. kitap)

3. ANLATALIM

Yeni bir mahalleye taşınalı bir ay olduğunu ve hiçbir mahalle sakininin sizi henüz fark etmediğini düşününüz. Bu durum hakkındaki duygu ve düşüncelerinizle ilgili bir konuşma yapınız. Etkinlik sırasında aşağıdaki yönergelere uymaya dikkat ediniz.

Konuşmacıysanız

- Konuşmanızı yaparken gerekli hitap, selam ve sonlandırma ifadelerini kullanınız.
- Konuşmanız sona erdiğinde istekli arkadaşlarınıza söz verip arkadaşlarınızın sorularını yanıtlayınız.
- Dinleyicide merak uyandıracak sorular sorarak onları da sürece dâhil ediniz.

Dinleyiciyseniz

- Konuşmacıyı meraklı ve saygılı bir şekilde dinleyiniz.
- Anlamadığınız noktaları açıklığa kavuşturmak için konuşmanın sonunda söz alıp konuşmacıya sorularınızı sorunuz.

Değerlendirilim

a. Konuşma sürecinizi aşağıdaki puan çizelgesini kullanarak değerlendiriniz. Ölçütteki her bir davranışı gerçekleştirme durumunuza göre puanınızı yay ayrıç içine yazınız.

1 Gelişmeye Açık 2 Yeterli 3 Kısmen Güçlü 4 Güçlü 5 Çok Güçlü

Özetler

- () Duraksamadan akıcı biçimde konuştum.
- () Konuşurken kelimeleri doğru ve işitilebilir biçimde seslendirdim.
- () Soru-cevap sırasında uygun ve anlaşılır cevaplar verdim.
- () Konuşmamda uygun hitap, selam ve sonlandırma ifadelerini kullandım.

s. 19 (2. kitap)

4. ANLATALIM

a. "3. ANLATALIM" etkinliğinde yaptığınız hazırlıklardan hareketle öğretmeninizin belirlediği süre aralığında konuşmanızın provasını yapınız.

b. Konuşmanızı sunarken aşağıdaki yönergelere dikkat ediniz.

- Konuşmanızı beden diliniz ve görsellerinizle destekleyiniz.
- Varsa arkadaşlarınızın konuşla ilgili sorularını cevaplayınız.

c. Sunumunuzu aşağıdaki ifadeleri tamamlayarak değerlendiriniz.

- Sunumumun içeriğinin *eğlenceli / bilgilendirici / faydalı* olduğunu düşünüyorum çünkü _____
- Sunumumun dil-anlatım açısından *yeterli / yetersiz* olduğunu düşünüyorum çünkü _____

s. 43 (2. kitap)

2. ANLATALIM

a. "1. ANLATALIM" etkinliğindeki hazırlıklarınızdan hareketle konuşmanızın provasını yapınız.

b. Konuşmanız ses, görsel vb. çoklu ortam öğeleriyle zenginleştirerek sununuz.

1. Konuşmanız beden diliniz ve görsellerinizle zenginleştiriniz.
2. Varsa arkadaşlarınızın konuyla ilgili sorularını cevaplayınız.

c. Konuşmanız değerlendirmek için aşağıdaki tabloyu tamamlayınız.

👍	Konuşmamın en beğendiğim kısmı:	
👎	Konuşmamda geliştirmem gereken kısım:	
👉	Bir dahaki konuşmamda dikkat edeceğim:	
👎	Konuşmamda dikkat çektiğim konu:	

s. 72 (2. kitap)

2.8. Doğa Zekâsı Alanındaki Bulgulara Ait Etkinlik Örnekleri

Doğa Zekâsı, incelenen zekâ alanları içerisinde en az temsil edilen alan olmuştur. Bu alana yönelik etkinliklere, toplam 230 etkinliğin yalnızca 12'sinde rastlanmıştır. Doğa zekâsına ilişkin etkinlikler Bir Kelime Seyyahı (1), Vatan (2), Mısır-İspanya-Norveç (1), Ay Avcısı Eskimolar (3), Bilimin İçinde Doğa Var (4) ve Dedemin Kırmızı Mızıkası (1) metinlerinde tespit edilmiştir. Diğer metinlerde ise bu zekâ alanına yönelik herhangi bir etkinliği rastlanmamıştır.

1. ANLATALIM

Yan tarafta verilen uyanlara dikkat ederek aşağıdaki nefes tekniklerini uygulayınız.

Elinizde dev bir balon olduğunu hayal ediniz. Burununuzdan derin bir nefes alıp karnızı şişiriniz. Sonra bu nefesi ağızınızdan vererek balonunuzu şişirebildiğiniz son noktaya kadar şişiriniz.

Burunuza bir tavşan gibi üç kez hızlı hava çekiniz ve yine burununuzdan uzunca bir nefes veriniz. Bu alıştırmayı üç kez tekrar ediniz.

Elinizde bir çiçek olduğunu düşününüz. Çiçeği derin bir nefesle koklayınız, nefesinizi verirken "f, m, s" seslerinden birini çıkarınız.

- Rahat ve dik bir pozisyonda oturmaya dikkat ediniz.
- Bir şey yiyip içerken diyafram ve nefes tekniklerini uygulamayınız.
- Bu teknikleri uygularken kendinizi hâlsiz hissederseniz ya da başınız dönerse öğretmeninizi bilgilendiriniz.

s. 20 (1. kitap)

3. ANLALIM

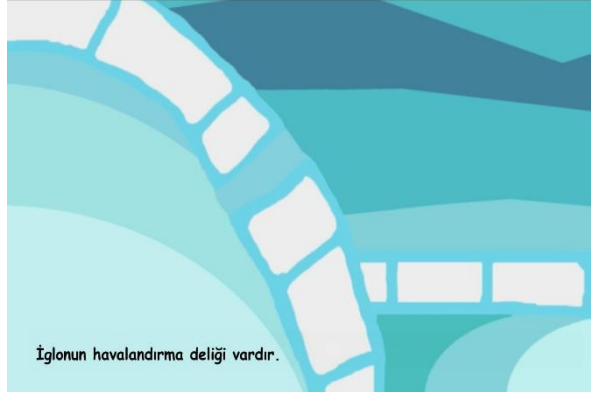
a. Yandaki karekodu okutarak "Bunu Biliyor musunuz?-İglolar" adlı içeriği izleyiniz. İçeriği izlerken düşünceyi geliştirme yollarından hangilerinin kullanıldığına dikkat ediniz.

156

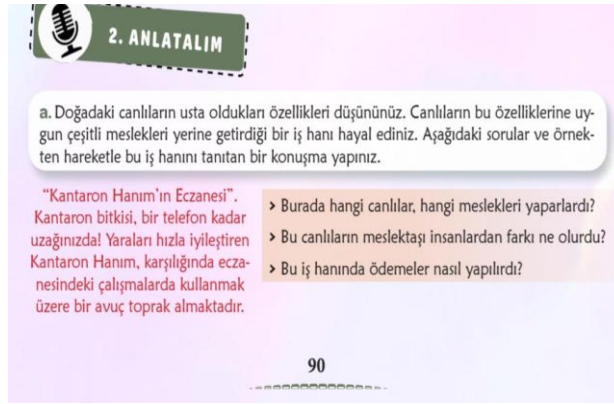
Dinleme izleme

s. 156 (1. kitap)

s. 156 (1. kitap)

s. 90 (2. kitap)

Sonuç ve Öneriler

Türkçe 6. sınıf ders kitabı (1 ve 2. kitap) kapsamında yer alan okuma metinlerine ait toplam 230 etkinlik, Gardner’ın Çoklu Zekâ Kuramı çerçevesinde incelenmiştir. Bir etkinliğin birden fazla zekâ alanını içerdiği belirlenmiştir. Bu doğrultuda elde edilen bulgulara göre etkinliklerin 220’sinin sözel/dilsel zekâ alanına yönelik olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra, 80 etkinliğin mantıksal/matematikselsel zekâyaya, 67 etkinliğin görsel/uzamsal zekâyaya, 57 etkinliğin sosyal/kişilerarası zekâyaya, 31 etkinliğin müziksel/ritmik zekâyaya, 21 etkinliğin özedönük/bireysel/içsel zekâyaya, 13 etkinliğin bedensel/kinestetik/duyusal zekâyaya ve 12 etkinliğin doğa zekâsına yönelik olduğu saptanmıştır.

Sözel/dilsel zekâyaya yönelik etkinliklerin tüm metinlerde yer aldığı dikkat çekmektedir. Bu etkinliklerde şiir, masal, efsane, hikâye, kısa oyun ve makale yazma; günlük tutma; sözlük kullanma; slogan oluşturma; bulmaca hazırlama; sunum yapma ve sesli okuma gibi sözel/dilsel zekâ alanına hitap eden uygulamalar öne çıkmaktadır. Sözel/dilsel zekâdan sonra en fazla temsil edilen mantıksal/matematikselsel zekâ alanına yönelik etkinliklerde; beyin fırtınası, sınıflama, etkinlik planlama, anahtar kelime belirleme, bilgi ayrıştırma ve karşılaştırma gibi uygulamalara yer verilmiştir. Görsel/uzamsal zekâ alanına ilişkin bulgular incelendiğinde, bu alana yönelik etkinlikler arasında fikirleri tablo hâline getirme; harita, tablo ve şekil inceleme ile video izlemeye dayalı uygulamaların öne çıktığı belirlenmiştir. İncelenen ders kitabında,

karekodlar aracılığıyla izleme metinlerine yer verildiği ve bu durumun görsel/uzamsal zekâ alanını destekleyen etkinliklerle ilişkilendirilebileceği belirlenmiştir. Sosyal/kişilerarası zekâ alanına ilişkin etkinlikler arasında başkalarıyla beyin fırtınası yapma, drama etkinlikleri gerçekleştirme, tartışma ve grup çalışmasına dayalı uygulamaların yoğunluk gösterdiği belirlenmiştir. Müziksel/ritmik zekâyâ yönelik etkinliklerde müzik dinleme, kitap kaseti dinleme ve kafiye bulma gibi etkinliklere yer verildiği belirlenmiştir. Ayrıca, görsel/uzamsal zekâ alanına benzer biçimde karekodlar aracılığıyla sunulan dinleme metinlerinin de bu alanı destekleyen unsurlar arasında yer aldığı saptanmıştır. Özedönük/bireysel/içsel zekâ alanına yönelik etkinliklerde okumanın amacını belirleme, kendini değerlendirme ve konuyla ilgili düşüncelerini/hislerini ifade etmeye yönelik etkinliklerin öne çıktığı görülmektedir. Bedensel/kinestetik/duyusal zekâyâ yönelik etkinliklerde beden dilini kullanma ve okunan bir konuyu canlandırma gibi uygulamalara yer verilmektedir. Kitapta en az temsil edilen zekâ alanı olan Doğa zekâsı alanında ise, yakın çevre ile öğrenilenler arasında ilişki kurma ve belgesel izleme gibi etkinliklerin yer aldığı saptanmıştır.

Bu bulgular, aynı alanda yapılmış önceki araştırmaların sonuçlarıyla kıyaslandığında, büyük oranda benzerlik olduğu görülmektedir. Kılıç, Baki ve Bayram (2014), Epçaçan ve Kırbaş (2018), Başbayrak ve Öрге-Yaşar (2021), Özçelik, Özçelik ve Baştürk (2024), Eser ve İpek (2024) ile Şakiroğlu ve Şakiroğlu (2025) tarafından yapılan çalışmalarda, benzer şekilde en fazla sözel/dilsel zekâyâ yönelik etkinliklere yer verildiği; bu alanı ise mantıksal/matematiksel zekâ alanının izlediği ortaya konmuştur. Buna karşın, Epçaçan ve Kırbaş (2018), Özçelik, Özçelik ve Baştürk (2024), Eser ve İpek (2024) ile Şakiroğlu ve Şakiroğlu (2025) tarafından yapılan çalışmalarda, müziksel/ritmik, bedensel/kinestetik/duyusal ve doğa zekâsına sınırlı düzeyde veya hiç rastlanmadığı saptanmıştır.

Bu çalışma bulgularına dayanarak, çoklu zekâ kuramının ders kitaplarında daha geniş kapsamlı ele alınması, az temsil edilen zekâ alanlarına yönelik etkinliklerin artırılması ve ilgili alanda daha fazla araştırmanın yürütülmesi önerilmektedir. Ayrıca, benzer incelemelerin diğer ders kitaplarında da gerçekleştirilerek karşılaştırmalı verilerin elde edilmesi, eğitim materyallerinin çoklu zekâ yaklaşımı açısından güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Akyol, H. (2015). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Altan, Y. D. D. M. Z., & Üniversitesi, E. F. İ. (1999). Çoklu zekâ kuramı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(17), 105-117. <https://izlik.org/JA69EM92DC>
- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 728–749.
- Başaran, B. İ. (2004). Etkili öğrenme ve çoklu zekâ kuramı: Bir inceleme. *Ege Eğitim Dergisi*, 5(1).
- Başbayrak, M. ve Öрге Yaşar, F. (2021). 6. ve 7. sınıf Türkçe ders kitaplarının Çoklu Zekâ Kuramı çerçevesinde değerlendirilmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*,8(69), 1066-1077.<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2417>.
- Bayram, B. ve Baki, Y. (2014). Ortaokul 6. sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitabının çoklu zekâ kuramı açısından değerlendirilmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 9, 133–147.

- Berkant, H. G. ve Ekici, G. (2007). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretiminde öğretmen öz-yeterlik inanç düzeyleri ile zekâ türleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 113–132.
- Bulut, M., Orhan, S. ve Programı, B. D. D. (2012). Türkçe-edebiyat ders kitaplarının dil ve kültür aktarımındaki rolü ve önemi üzerine bir inceleme. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 297–311.
- Bümen, N. T. (2015). Çoklu zekâ kuramı ve eğitim. İçinde Ö. Demirel (Ed.), *Eğitimde yeni yöntemler (Geliştirilmiş 6. baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çalışandemir, F. ve Bayhan, P. (2011). Anasınıfı çocuklarının çoklu zekâ alanlarının gelişimine deney yöntemiyle verilen eğitimin etkisinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 180–207.
- Demirel, Ö. (2003). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Duruoğlu, Z. (2012). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarının yapılandırmacı eğitim ve çoklu zekâ kuramı bağlamında incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi.
- Epçaçan, C. ve Kırbas, A. (2018). Türkçe ders kitabı etkinliklerinin çoklu zekâ temelli öğretim açısından değerlendirilmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 76, 57–78.
- Ersöz, A. ve Demirel, Ş. (2025). Türkçe dersi öğretim programı (2024) öğrenme çıktılarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre sınıflandırılması. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 6(3), 331–352. <https://doi.org/10.46321/bugu.1203>
- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Basic Books.
- Gardner, H. (1993). *Multiple intelligences: The theory in practice*. Basic Books.
- Gardner, H. (1994). *Intelligences in theory and practice: A response to Elliot W. Eisner and Robert J. Sternberg*.
- Gençer, G. ve Bahşi, N. (2025). 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne göre hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabının çoklu zekâ kuramına göre incelenmesi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 204–226.
- Gök, M. ve Alyılmaz, S. (2021). Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun şiirlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 10(4), 1535–1550.
- İnan, G. (2015). *İlkokullarda Türkçe dersinde kullanılan metinlerin çoklu zekâ kuramına açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kansızoğlu, N. ve Ungan, S. (2024). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının okuryazarlık türleri açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 13(2), 572–588.
- Kayman, F. ve Özdemir, H. (2025). 2024 ortaokul Türkçe dersi öğretim programı: Öğretmen görüşleri ve öneriler. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 14(2), 517–531. <https://doi.org/10.30703/cije.1567388>

- Keskin, H., ve Yeşilyurt, E. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan yedi iklim Türkçe öğretim setinin çoklu zekâ kuramı açısından incelenmesi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1–18.
- Kıbrız, E. G. (2016). Sosyal bilgiler dersinin çoklu zekâ kuramına göre öğretiminin öğrenci başarısına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 41–58.
- Korkmaz, H. (2001). Çoklu zekâ kuramı tabanlı etkin öğrenme yaklaşımının öğrenci başarısına ve tutumuna etkisi. *Education and Science*, 26(119), 71–78.
- Köksal, M. S. (2006). Kavram öğretimi ve çoklu zekâ teorisi. *Kastamonu Education Journal*, 14(2), 473–480.
- Kurt, M., Çinicici, A. ve Demir, Y. (2011). Dokuzuncu sınıf öğrencilerinin çoklu zekâ kuramına göre zekâ alanları ile biyoloji dersine yönelik akademik başarıları ve cinsiyetleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 51–68.
- Kuzgun, Y. ve Deryakulu, D. (2006). *Eğitimde bireysel farklılıklar (2. baskı)*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı (5, 6, 7 ve 8. sınıflar): Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. <https://tymm.meb.gov.tr/upload/program/2024programtur5678Onayli.pdf>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2025). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 6. sınıf ders kitabı (1 ve 2. kitap)*. MEB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2025). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları ortak metni. <https://tymm.meb.gov.tr/ortak-metin>
- Özçelik, E., Özçelik, Ş. ve Baştürk, N. O. (2024). Ortaokul 5. sınıf seçmeli okuma becerileri dersi ders kitabı metin etkinlik sorularının çoklu zekâ alanlarına göre sınıflandırılması. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 4(1), 16–35.
- Özkan, U. B. (2019). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Saban, A. (2011). Çoklu zekâ kuramına göre geliştirilen örnek bilgisayar ve teknoloji destekli ders materyallerinin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 15–34.
- Soylu, Ş. ve Altunbay, M. (2023). Eğitimde bireysel farklılıklar ve Türkçe eğitiminde bireysel farklılıkların kazandırılmasında ders kitaplarının önemi. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 8(2), 49–58.
- Şakiroğlu, Y. ve Yıldız-Şakiroğlu, H. (2025). An analysis of narrative text activities in 5th grade Turkish textbooks from the perspective of multiple intelligences theory. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 15(2), 615–631.
- Şengül, S. ve Altuntaş, N. (2011). Çoklu zekâ kuramı ile öğretimin 7. sınıf öğrencilerinin matematik başarılarına ve kalıcılık düzeylerine etkisi. *Millî Eğitim Dergisi*, 41(192), 193–
- Altan, Y. D. D. M. Z., & Üniversitesi, E. F. İ. (1999). Çoklu Zeka Kuramı. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(17), 105-117. <https://izlik.org/JA69EM92DC207>.

- Talu, N. (1999). Çoklu zeka kuramı ve eğitime yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(15). <https://izlik.org/JA76NF96GP>
- Uzunöz, A. ve Akbaş, Y. (2011). Coğrafya dersinde çoklu zekâ destekli öğretimin öğrenci başarısı ve kalıcılığa etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 467–495.
- Ülgen, G. (1995). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Bilim Yayınları.

Extended Abstract

Every individual is distinct from others in terms of their characteristics. Although these differences are often thought of solely in terms of physical characteristics, individuals also differ from one another in mental, psychological and social respects (Kuzgun and Deryakulu, 2006). Whilst individual differences primarily stem from factors such as physical characteristics, abilities, intelligence and levels of perception which are inherited through genes, environmental factors, language skills, family and social circles, social and moral values, and health status also contribute to differences between individuals (Soylu and Altunbay, 2023). Akyol (2015) categorised individual differences under three main headings: innate differences, differences acquired through learning, and differences arising from prior experiences. Individual differences demonstrate that an individual’s developmental process is a complex and multidimensional structure. In particular, cognitive processes and preferences regarding learning stand out as one of the most prominent indicators of individual differences. Indeed, individuals differ from one another not only in terms of their outward appearance but also in terms of their cognitive characteristics, learning styles, information processing mechanisms, and intelligence and abilities (Kıbrız, 2016).

Howard Gardner’s Theory of Multiple Intelligences plays a significant role in addressing individual differences. According to Gardner, intelligence can be defined as “the ability to shape a product of value within one or more cultural frameworks or to solve problems” (Bümen, 2015, p. 3). In formulating the Theory of Multiple Intelligences, Gardner argued that intelligence does not consist of a single structure, but that there are seven distinct areas of intelligence in individuals, and that these areas of intelligence can be developed over time (Altan, 1999). The seven types of intelligence addressed in the theory are: verbal/linguistic intelligence, logical/mathematical intelligence, visual/spatial intelligence, bodily/kinesthetic/sensory intelligence, musical/rhythmic intelligence, social/interpersonal intelligence, and intrapersonal/individual/internal intelligence. In 1995, Gardner added a eighth type of intelligence, naturalistic intelligence, to the seven original types.

This study, which examines the Turkish 6th Grade Textbook (Volumes 1 and 2) from the perspective of the Theory of Multiple Intelligences, employs the descriptive model from qualitative research methods. In this study, which examines the activities in the Turkish 6th Grade Textbook from the perspective of the Theory of Multiple Intelligences, the document analysis method from descriptive research methods has been used.

A total of 230 activities relating to the reading texts included in the Year 6 Turkish textbook (Volumes 1 and 2) were analysed within the framework of Gardner’s Theory of Multiple Intelligences. It was determined that a single activity encompasses more than one intelligence domain. According to the findings obtained in this regard, it was observed that 220 of the activities were directed towards the verbal/linguistic intelligence domain. Furthermore, 80 activities were related to logical/mathematical intelligence, 67 to visual/spatial intelligence, 57

activities were found to target social/interpersonal intelligence, 31 activities musical/rhythmic intelligence, 21 activities intrapersonal/individual/internal intelligence, 13 activities bodily/kinesthetic/sensory intelligence, and 12 activities naturalistic intelligence.

It is noteworthy that activities targeting verbal/linguistic intelligence feature in all the texts. In these activities, practices that appeal to the verbal/linguistic intelligence domain such as writing poetry, fairy tales, legends, stories, short plays and essays; keeping a diary; using a dictionary; creating slogans; preparing puzzles; giving presentations; and reading aloud are prominent. Following verbal/linguistic intelligence, activities targeting the logical/mathematical intelligence domain which is the next most frequently represented include brainstorming, classification, activity planning, identifying keywords, and analysing and comparing information. Upon examining the findings related to visual/spatial intelligence, it was determined that activities in this area primarily involved organising ideas into tables; analysing maps, tables and diagrams; and video-based applications. It was found that the textbook under review included supplementary texts accessible via QR codes, and that this could be linked to activities supporting the visual-spatial intelligence domain. It was noted that activities relating to the social-interpersonal intelligence domain were predominantly focused on brainstorming with others, drama activities, discussions and group work-based exercises. It was found that activities targeting musical/rhythmic intelligence included listening to music, listening to audiobooks, and finding rhymes. Furthermore, it was noted that listening texts provided via QR codes, similar to those in the visual/spatial intelligence domain, also feature among the elements supporting this domain. In activities targeting the intrapersonal/individual/internal intelligence domain, it is evident that activities focused on determining the purpose of reading, self-assessment, and expressing one's thoughts and feelings regarding the subject take centre stage. Activities targeting bodily/kinesthetic/sensory intelligence include practices such as using body language and dramatising a read topic. In the area of naturalistic intelligence the least represented intelligence area in the book it has been noted that activities such as establishing connections between what is learnt and the immediate environment, and watching documentaries, are included.

Based on the findings of this study, it is recommended that the theory of multiple intelligences be covered more comprehensively in textbooks, that activities targeting under-represented areas of intelligence be increased, and that further research be conducted in this field. Furthermore, conducting similar analyses in other textbooks to obtain comparative data will contribute to strengthening educational materials from the perspective of the multiple intelligences approach.

